

SOĞUK SAVAŞ SONRASI AVRUPA'DA ARTAN İSLAMOFOBİ¹

Umur KEDİKLİ²

Mehmet AKÇA³

Öz

Soğuk Savaş'ın bitmesiyle yıkılan iki kutuplu sistemde, karşıt ideoloji olan komünizmin yerine konulması gereken bir düşmana ihtiyaç duyulmuştur. Avrupa'da özellikle 11 Eylül 2001 terör saldırılarının ardından İslam'a ve müslümanlara karşı artan önyargı, Avrupa'da gerçekleşen terör eylemlerinin ardından doruğa çıkmış; 2000'li yılların sonlarında Avrupa'yı sarsan ekonomik bunalımın artan göçmen krizine bağlanmasıyla da radikal bir hale dönüşerek yeni bir düşman yaratılmıştır. Bu dönemde önyargıların kalıcı kodlamalara dönüşmesine katkı sağlayan aşırı sağ partilerin tüm kıtada önlenemez yükselişi de Avrupa'da ırkçılığın yeni bir yüz kazanmasına neden olmuştur. "İslamofobi" olarak tanımlanan bu yeni yüz, Avrupa'da yaşayan müslüman toplulukların fertlerine karşı terörist gözüyle bakma gibi ayrıştırıcı ve ötekileştirici bir söylemi de içinde barındırmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da çatışmaların tekrar yaşanmaması için ortak bir Avrupalı kimliği oluşturma projesini de baltalayacak şekilde üretilen bu yeni ideolojik karşıtlığı, küreselleşme sürecinin olumsuz etkilerinin de tetiklediği bir gerçekliktir. Avrupalı devletlerin ve AB'nin islamofobik hareketleri baskılamaması halinde, kıta genelinde çatışma ve şiddet eylemlerinin artarak devam edeceği de düşünülmektedir. Bu çalışmada da Avrupa'nın kronik bir hastalığı olan ırkçılığın son dönemde islamofobi üzerinden yeniden tırmanışa geçtiği ortaya konmaktadır. İrkçilik üzerinden islamofobinin gelişimi, tarihsel arka planı ve Avrupa'daki siyasi ve ekonomik gelişmelerin islamofobiye olan etkisi de çalışmada analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa'da İrkçilik, İslamofobi, Yabancı Karşıtlığı, Küreselleşme, Avrupalı Kimliği, Konstrüktivizm, Kimlik İnşası

1 Makale geliş tarihi: 15.12.2016 Makale onay tarihi: 26.01.2017

2 Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-mail: umutkedikli@karabuk.edu.tr

3 Bilim Uzmanı, Karabük Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı Mezunu, e- mail: akcamehmett@gmail.com

Increasing Islamophobia in Europe after the Cold War

Abstract

In the polarized system fallen apart afterwards of collapse of the Cold War, the counter enemy of communism needed to be replaced with another foe. Prejudice against Islam and Muslim community in Europe peaked up in the aftermath of September 11 attacks and subsequent terror attacks in Europe. Thus, emerging radicalism created a new enemy by linking intensified economic distress staggering Europe with elevating migration to Europe. In the very same period, unstoppable rise of far-right parties that made a significant contribution in transformation of prejudice into persistent codes conducted that racism to have a new face referred as "Islamophobia" comprised of discriminating and marginalizing discourse such as reckoning members of Muslim societies in Europe as terrorist. It is a fact that the new ideological opposition that could sabotage the common European identity as a effort to prevent conflicts in Europe after the WWII was induced by adverse impacts of globalization process. It is considered that, unless European governments alleviate Islamophobic movement across the EU, conflicts and violent uprisings would continue increasingly in the continent.

In the present study, it was revealed that racism, chronic disease of Europe, has gained pace once again under influence of Islamophobia recently. Rise of Islamophobia through racism, its historical background and impact of political and economic developments in Europe on Islamophobia were analyzed in the present study.

Keywords: Islamphobia, Racism in Europe, Xenophobia, Globalization, European Identity, Constructivism, Identity Building

Giriş⁴

Tarih boyunca İslam'la ve müslümanlarla sürekli karşı karşıya gelen Avrupa, her dönem “onlar” ve “biz” düalizmine dayanan bir imgelem üzerinden Oryantalist (Şarkiyatçı)⁵ bir bakış açısı geliştirmiştir. Soğuk Savaş'ın bitmesiyle yıkılan iki kutuplu sistemin yerini alan tek kutuplu hegemonik sistemin karşısına -ideolojik olarak komünizmin yerine-konulması gereken bir düşmana ihtiyaç duyulmuştur. Avrupa'da özellikle 11 Eylül 2001 terör olaylarının ardından İslam'a ve müslümanlara karşı başlayan önyargı, 2003 İstanbul, 2004 Madrid, 2005 Londra ve son olarak 2015'te Paris'te gerçekleşen küresel terör eylemlerinin ardından doruğa çıkmış; Avrupa'yı sarsan ekonomik bunalımın artan göçmen krizine bağlanmasıyla da radikal bir hale dönüşerek yeni bir düşman yaratılmıştır. Bu dönemde önyargıların kalıcı kodlamalara dönüşmesine katkı sağlayan aşırı sağ partilerin tüm kıtada önlenemez yükselişi de Avrupa'da Irkçılık'ın yeni bir silüet kazanmasına neden olmuştur. “İslamofobi” olarak tanımlanan bu yeni yüz, İslam'ı düşman ilan ederek peygamberine hakaret etme ve tüm müslümanlara terörist gözüyle bakma gibi ayrıştırıcı ve ötekileştirici bir çağrışımı ifade etmektedir. İslam'ı bir şiddet dini görerek ondan korkmaya, tüm müslümanları terörist ilan ederek onları yaftalamaya varan bu fobinin günümüzde Avrupa'nın yeni hastalığı olduğu aşıkardır.

İslamofobi, tarihi, kültürel, dini, siyasi ve sosyo-ekonomik köklerden beslenmektedir. Ortadoğu'da yaşanan şiddet olaylarından kaçan göçmenlerin

4 Çalışma, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans programı öğrencisi Mehmet Akça tarafından yazılan “Avrupa'da Irkçılık'ın Değişen Yüzü: İslamofobi” başlıklı yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır.

5 Fransızca “Orient” kökünden gelen ve “Güneş'in doğduğu taraf” anlamında, Doğu'ya (Şark) özgü olan demektir. Doğu toplumlarının kültür, dil ve halklarının incelendiği, Batı kökenli ve Batı merkezli araştırma alanlarının tümüne verilen ortak ad. Bazı çevrelerce olumsuz bir yan anlamla 18. ve 19. yüzyıllardaki sanayi kapitalizminin gelişme döneminin zihniyeti tarafından şekillendirilmiş, Amerikalı ve Avrupalıların Doğu araştırmalarını tanımlamakta kullanılmıştır. Bu anlamda Oryantalizm, Aydınlanma Çağı sonrası Batı Avrupalı beyaz adamın, Doğu halkları ve kültürüne yönelik dışarıdan, ötekileştirici, ayrıştırıcı ve ön yargılı yorumlarına işaret etmektedir. Tezimizde de bu anlamda kullanılmıştır.

Avrupa'da yaşanan ekonomik krizin tetikleyicisi olduğu ve göçmenlerin Avrupa için bir yük olduğu iddiasının giderek alevlenmesine ilaveten Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde gerçekleşen terör eylemlerinin yıkıcı etkisiyle giderek güçlenen aşırı sağ kesimin algı operasyonları sonrası tüm dünya müslümanlarına karşı oluşan önyargı ve ayrımcılık özellikle Avrupa'da yerleşik şekilde uzun yıllardır yaşayan müslümanlar ve Türkler için artık huzurlu yaşamın derinden sarsıldığına işaret etmektedir. Bu nedenle müslümanları fiziksel ve sosyo-psikolojik birçok zorluğun beklediği açıktır.

Avrupalı siyasetçiler de, Ortadoğu'ya yönelik politika ve eylemlerine meşruluk kazandırmak için köktendinci (fundamentalist)⁶ İslam'a aşırı derecede vurgu yapmakta İslam konusunda kamuoyunu olumsuz yönlendirmektedirler. Dolayısıyla bir İslam karşıtlığı sarmalı oluşmakta ve bu sarmal diğer Avrupalı kurumları da olumsuz yönde etkilemektedir.

Avrupa'da İslam kavramı , çok kültürlülük, hoşgörü, diyalog gibi kavramlar yerine çatışma, entegrasyon problemi, ayrıştırma ya da asimilasyon gibi kavramlarla birlikte gündeme gelmektedir. Oysa ki müslümanlar Avrupa toplumunun en büyük ikinci dini grubunu oluşturmaktadır. Avrupa'da yaşayan müslümanlar farklı etnik kökenler, diller, dini eğilimler, kültürel gelenekler ve politik görüşlerden oluşan çok çeşitli bir mozaiği andırmaktadır. Avrupa'nın müslüman nüfusu: Türkiye, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Pakistan, Bangladeş ve eski Yugoslavya'dan gelen müslümanlardan meydana gelmektedir (Aydın ve Yardım, 2007, s. 4). Avrupa çapında gerçekleştirilen araştırmalar, Avrupa'da yaşayan müslümanların sayısının sürekli artış halinde olduğuna ve yaşadıkları toplumda rollerinin ve etkilerinin önemli ölçüde yükseldiğine işaret etmektedir. Bu sayede İslam'ın Avrupa ülkelerinde resmi olarak tanınan ikinci din haline geldiğini ortaya çıkarmıştır.

6 Genellikle dini esaslı aslı kaidelere geri dönme talebiyle kendini belli eden ve bu kaidelere katı bir biçimde bağlı olan, diğer görüşlere karşı toleranssız ve laiklik karşıtı dini hareket veya bakış açısidir. Köktendincilik, genellikle dini tabiattaki bir dizi kuralla sıkı sıkıya bağlı, çağdaş sosyal ve siyasi yaşam ile ilgili üzerinde uzlaşmış prensiplere karşı tepkisi olan ve Modernizm ile Sekülerizm karşıtı dini akımları tanımlamak için kullanılmaktadır.

Bu çalışmada da öncelikle yeni kurulan uluslararası sistem ve küreselleşen dünya perspektifinden hareketle ırkçılığın kimlik temelli okunması mercek altına alınarak, Avrupalı kimliğinin yeniden oluşum aşamasına etkisi irdelenmektedir. Avrupa bütünleşme sürecinin temel dinamiklerini hiçe sayarak Avrupa'da yükselen islamofobinin ortaya çıkışı, küresel terör ve kitlesel göç olguları temelinde çalışma içerisinde analize dahil edilmektedir. Konunun siyasallaşarak kamuoyunu etkilemesi bağlamında aşırı sağ partilerin de islamofobinin toplum içerisinde artışına olan etkisine de çalışmada yer verilerek 2009 ve 2014 yıllarında yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinin kıyaslamalı sonuçları ortaya konmaktadır.

Yeni Uluslararası Sistem ve Küreselleşme

Soğuk Savaş Berlin Duvarı'nın yıkılması ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin çöküşüyle sona ermiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte bir yandan SSCB'den ayrılan yeni devletler kurulurken, diğer yandan Doğu ve Batı olarak ayrılan Almanya tek çatı altında birleşmiştir. 1990'lı yıllarda dünya, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar hızlı bir değişim ve dönüşüme sahne olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm sürecine ise "Küreselleşme" adı verilmiştir. Bilginin öne çıkışıyla Sanayi Devrimi ve modernitenin biçimlendirdiği sosyal ve siyasi yapılarda görülen değişme küreselleşmenin başlıca karakteristiğidir (Şahin, 2009, s. 7). Küreselleşme olgusunun niteliğine ilişkin yapılan açıklamalar, konunun daha çok politik, ekonomik ve siyasi boyutunu ön plana çıkarsa da, küreselleşmenin en fazla kültürel hayat üzerinde dönüştürücü bir etki yarattığı; toplumların günlük yaşam pratiklerini biçimlendiren temel değerleri ve kolektif imgeleri hedef aldığı görülmektedir (Duman, 2009, s. 587). Bu açıdan bakıldığında, dünyanın farklı coğrafyalarını, kültürlerini ve değerlerini birbirine bağlayan küreselleşmenin, aslında toplumlar arasında iletişim ve etkileşimi sağladığı, benzerlikleri ve farklılıkları görünür hale getirmek suretiyle insanlar arasında kültürel bir zeminde ortak paylaşım alanı yarattığı düşünülmektedir. Küreselleşme, bir yanda kültürel çoğulculuğu ve bireysel kimliği merkeze alarak her türden kesime kendilerini ifade

etme olanağını sunmakta, diğer yandan bugüne kadar kıyıda köşede kalmış egzotik kültürel değerleri gün yüzüne çıkararak onları birer tüketim nesnesine dönüştürmektedir (Duman, 2009, s. 587).

Sonuçta, küresel kapitalizmin yayılcı politikalarına olanak sunmaktadırlar. Ancak, küresel düzenin egemen güçleri, her ne kadar bu durumu karşı konulmaz bir süreç olarak ilan etseler de küreselleşme olgusunun gerçek amacının Batı'nın; politik egemenliğini, liberal demokrasisini, ekonomik hegemonyasını ve tüketim kültürünü empoze etmeye çalıştığını iddia edenler de bulunmaktadır. Küresel kapitalizm, dünyayı tek bir ekonomik sistem altında birleştirme yönünde eğilim gösterirken, yaşanan süreçle birlikte empoze edilen sınırların olmadığı ütopyik bir dünya (küresel köy) düşüncesi, sadakati zayıflatarak topluluk fikrine bağlılığı azaltmaktadır. Bu açıdan bakıldığında küreselleşme, medeniyet ve kimliğin başlıca zorlayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır (Hersh ve Schmidt, 2000, ss. 30-37). Küreselleşmenin dünya ekonomisini birleştirmede gösterdiği başarıyı, farklı sınıf ve toplumları bir çatı altında toplamada gösterdiğini söylemek pek mümkün değildir. Bu süreçle birlikte tektipleşme ve bütünleşmenin aksine farklılıklar daha da görünür bir hal alarak biyolojik, teolojik ve sosyo-kültürel öğeler ön plana çıkmıştır (Noi, 2007, ss. 77-78).

Yaşanan yeni uluslararası sistemi açıklamak adına birçok bilim insanı tarafından farklı tezler öne sürülmüştür. Örneğin; Fukuyama yeni durumu: İnsanoğlunun ideolojik evrimindeki son nokta ve insan yönetiminin son şekli olarak liberal demokrasiyi "Tarihin Sonu" olarak yorumlamıştır (Hersh ve Schmidt, 2000, s. 200). Fukuyama'nın tezinin aksine Robert Kaplan ise "Gelen Anarşi: Soğuk Savaş Sonrası Hayallerin Kırılması" adlı eserinde tarihin aslında sona ermediğini, dünyanın, büyük nüfus hareketleri, çevresel krizler ve farklı sosyal mevcudiyet tecrübeleri ile uyum içerisinde olmayan halkların iç içe girmesi sonucunda siyasi otoritenin bozulmasıyla yüzleşmesi gerektiğini ifade etmiştir (Noi, 2007, s. 80). Küreselleşme sürecini açıklamaya çalışan popüler tezlerden biri de Samuel

Huntington'a ait "Medeniyetler Çatışması"dır. Bu teze göre; dünyadaki fay hattı müslümanlar ve gayrimüslümler arasından geçmektedir. Kültürel farklılıklar, devletler düzeyinde çatışmaları körüklemektedir ve medeniyetler arasındaki bu fay hatları geleceğin savaş hatlarıdır (Huntington, 2002, ss. 74-79). Ayrıca Huntington, Batı kültürünün, Batı'da yaşayan ancak Batılı olmayan insanlar (özellikle müslümanlar) tarafından tehdit altında olduğunu iddia etmektedir (Huntington, 2002, ss. 334-355). Huntington'un yaklaşımı, Batılı toplumların diğer toplumlardan üstün olduğunu yarı-ırkçı bir tasvirle açıkladığından ötürü tezinin kültürel seviye analizi üzerine kurulduğu söylenebilir (Hersh ve Schmidt, 2000, ss. 80-81). Huntington'ın Medeniyetler Çatışması tezi bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, İslam ile Batı arasında çatışmanın kaçınılmaz olduğunu savunan, hatta bu çatışmaların normal olduğunu savunan görüşler için bir tür dayanak noktası ve sınırlanmış bir teori olmuştur (Aktaş, 2014, s. 48). Esasen Huntington'un tezinin bizatihi orijinini Bernard Lewis'e kadar götürmek mümkündür. Bernard Lewis'in 1957 yılında yapmış olduğu bir konuşmada ilk defa ele aldığı fakat daha sonra 70'li yıllarda tekrar gündeme getirdiği bir kavramdır Medeniyetler Çatışması ama Huntington'un o meşhur makalesinden önce Lewis'in Atlantic'te yazmış olduğu "Müslüman Öfkenin Kökleri" adlı makalede yeniden kavram ele alınmıştır ve Huntington, tezini bu temel üzerine inşa etmiştir (DÜBAM, 2015, ss. 14-15).

Küreselleşme Sürecinde İdeolojik Boşluğun Avrupa'da İkame Aracı: Irkçılıktan Evrilen İslamofobi

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle uluslararası sistemin dönüşümü, küreselleşme, siyasi istikrarsızlık ve komünizm sonrası ortaya çıkan ideolojik boşluk, ırkçılık ideolojisinin yeniden uyanmasına neden olmuştur. Öyle ki Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla birlikte ırkçılık, milliyetçilik ve antisemitizm, eski "Demir Perde"⁷ ülkelerindeki Marksist-7 II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki sosyalist rejimlerin komünist olmayan ülkelerle ilişkilerindeki kapalılık ve gizlilik siyasetini belirten terim. İlk kez Winston Churchill tarafından 5 Mart 1946 tarihli ünlü "Fulton Konuşması" sırasında kullanılmıştır.

Leninist ideolojiyle yer değiştirmiştir. Antisemitizm ile antiislamizm, islamofobi ile yahudi fobisi aynı paralelde ilerleyen kavramlar halini almıştır (Kronendorfer, 2015, s. 293). Bu dönemde etnisite ve soya dayalı biyolojik Irkçılıktan ziyade kültürlerin farklılık ve ayrışma sebebi olarak algılandığı kültürel ırkçılık ön plana çıkmıştır. Bu noktada, ayrımcılık ve ötekileştirme stratejisi yerine ortak değerler etrafında bir arada yaşama ve birlik olma dūřüncesinin hayata geçirilmesi adına Avrupa’da başlayan bütünleşme süreci ve Avrupalı kimliğinin yeniden inşası meselesini ele almak faydalı olacaktır. Zira, bütünleşme ve birlik fikri etrafında bir arada yaşama kültürünü edinmeye çalışan Avrupa sakinlerinin, kimlik oluşturma sürecinde yarattıkları yeni ötekilerin islamofobiye olan katkısı aşıkardır.

“Avrupalı” Kimliğinin Oluşumunda Ötekileştirilen Müslüman Kimliği

Avrupalı(lık) aidiyeti ve bir Avrupalı kimliği kazanma serüveni çok eski tarihlere dayanmaktadır. Avrupalı(lık), dūřüncesinin temelde İslam’a karşılık olarak geliştiği görülmektedir. İslam fetihleri ve yayılması karşısında Hıristiyan bilinç oluşmuş ve İslam, Hıristiyan Avrupalılar tarafından “öteki” olarak algılanmıştır. Müslümanlara karşı oluşturulan Haçlı Ordusu, Avrupalı kimliğini en iyi yansıtan olgulardan biridir. Öyle ki; 7. yüzyılın sonunda Arap yayılcılığı Kuzey Afrika’nın tamamını ele geçirerek İspanya üzerinden Avrupa’ya doğru genişlediğinde, Avrupa’da bir koalisyon ordusu kurulmuş ve bu orduyu oluşturanlar “Avrupalılar” (europeenses) olarak tanımlanmıştır (Boer, 2007, s. 177). Müslümanların Avrupa topraklarını tehdit etmeye başlaması karşıt kimlik olgusunu güçlendirmiştir. Kıta sakinleri, coğrafyanın en eski ve uygar halkı olarak görülen Yunan (Helen) medeniyetini kendilerine řiar edinmişler ve kendilerini Helen medeniyetinin torunları olarak tanımlayarak bir kimlik inřa etmişlerdir.

Fransız Devrimi ve ulus-devletin kurulduğu Vestfalya düzenine gelinceye değin Avrupa(lı) kimliği tehlike ve tehdit anında dūřmana karşı koyma şeklinde tezahür etmiş; İslam dünyası ve özelden Türklerin yükselişi Avrupalı(lık) olgusunun yerleşmesinde önemli bir yer teşkil etmiştir.

Fransız Devrimi'nin getirdiği milliyetçi ve ırkçı ideolojilerin körüklediği Dünya Savaşları sırasında, milli kimliklerin oluşumu adına önemli gelişmeler olmuştur. İmparatorluk düzenindeki makro devletlerden mikro devletlere geçiş sürecinde kimlik olgusu belirleyici bir rol üstlenmiştir. Savaşların ardından ayrışan ve istikarsızlığa sürüklenen Avrupa kıtasındaki bölünmeyi önlemek ve "birlik" olmak adına başlatılan girişimlere ilgi zamanla artmıştır.

Ayrı ayrı kimliklerden sıyrılarak ortak bir paydada buluşmayı sağlayacak bir Avrupalı kimliği oluşturmaya dair istek ve inanç eski tarihlere dayanmaktadır. Birlik fikri öncelikle ekonomik bütünleşme yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında 1932 yılında imzalan "Ouchy Antlaşması" küçük de olsa önemli bir girişimi temsil etmektedir. İmzalanan antlaşmayla üç ülke arasında ortak bir Gümrük Birliği'nin oluşturulması öngörülmüştür (Karluk, 2003, ss. 1-3). Yaklaşık 60 milyon insanın hayatını kaybettiği ve Avrupa'nın adeta bir harabeye döndüğü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Kıta Avrupası dünya hâkimiyetini ABD ve SSCB'ye bırakmak zorunda kalmış hatta Avrupa, ABD'nin verdiği yardımlarla ayakta kalabilmiştir. Savaştan sonra dünyaya iki süper güç olarak hükmetmeye başlayan SSCB ve ABD, ideolojilerini yaşatabilecekleri yayılma alanları belirlemişlerdir. SSCB, tarihi, kültürel ve coğrafi açılarından Doğu Avrupa'yı doğal yayılma alanı olarak görürken; ABD'nin Batı Avrupa ülkelerine yakın davranması söz konusu olmuştur. Soğuk Savaşın doğurduğu bu iki kutuplu yapı içerisinde ise Avrupalı devletler ayrışma yerine bütünleşme ve birlik fikrine daha sıkı sarılmışlardır. Bu dönemde Avrupa devletleri arasında bütünleşmeyi temin etmek ve kıta geneline yayılacak savaşların tekrarlanmasını önlemek adına ortak değerleri paylaşan bir Avrupalı kimliğinin yeniden vurgulanmaya başlandığı görülmektedir.

Bu noktada Avrupalı kimliğinin oluşumuna kaynaklık eden değerleri daha iyi anlamak için kimlik kavramını açıklayan teorilere de değinmekte fayda

vardır. Kimlik kuramı, sosyal teoride önemli bir sorunsal olmasına rağmen, uzun zamandır uluslararası ilişkiler disiplini çatısı altında da kabul görmüştür. Kimlik kavramı, günümüzde iki şekilde yorumlanmaktadır. Bunlar: bireye ait olan kimlik ve topluma ait olarak tanımlanan “kollektif kimlik⁸”tir (Akdemir, 2013, ss. 27-28). Bu anlamda kimlik, bir kişi ya da toplumu “özel” yapan değerler bütünüdür. Kimliklerin nasıl inşa edildiği ya da kimliklerin birbirlerini nasıl inşa ettikleri sorgulanmaktadır. Bu konudaki görüşlerin temeli ise konstrüktivizm⁹ (inşacı) yaklaşımının ana sorunsalıdır. Konstrüktivizm, uluslararası politikayı güç temelli bakış açısının aksine kimlikler, fikirler gibi değerler üzerinden ele almakta ve kimliklerin, çıkarların temelini teşkil ettiğini savunmaktadırlar (Çalış, 2008, s. 17).

Konstrüktivistlere göre; kültürel ve tarihsel mirastan beslenen değerler, birçok toplumu bir arada yaşama ve birlik duygusu içinde hareket etmeye sevk etmektedir. Bu değerlerin yarattığı kimliklerden biri de hiç şüphesiz “Avrupalı kimliği”dir. Temelleri Antik Yunan ve Roma’ya dayandırılan, düşünce özgürlüğü, Rönesans, hümanizm ve demokrasi gibi deneyimler ölçüsünde pozitif kavramlar üzerine kurulu olduğu belirtilen Avrupalı kimliğinin günümüzdeki tartışmalı tanımında, konu AB eksenli bir hal almıştır. Avrupalı ülkeler kendilerini tanımlarken AB üyesi olmalarına vurgu yapmakta, birlik içinde büyüyen büyük bir ailenin fertlerinden biri olmayı önemsemektedirler (Pavlovaite, 2003, ss. 239-255). Avrupa vatandaşları, AB Parlamentosu’na temsilci seçmekte, demokrasi, insan hakları ve sosyal adalet konularında Birlik müktesabatını yerine getiren devletleri birçok konuda desteklemekte ve sınırları ortadan kaldırmaktadırlar. Bu nedenle de istihdam, işgücü ve yaşam standartları

8 Sosyal kimliğin topluluklar düzeyindeki ifadesi olarak sınırları belli bir alanda, belli bir kültürel topluluk tarafından taşınan kimlik olarak nitelendirilebilir.

9 Realist paradigmanın materyal anlayışına karşı çıkarak materyalin karşısına “sosyal”i koyan, güç anlayışının yanında uluslararası arenada din, dil, ırk gibi kimliklerin de önemli rol oynadığını savunan yaklaşımdır. Detaylı bilgi için bkz. Akdemir, E. (2013). *Avrupa Birliği’nde Kimlik, Kültür Tartışmaları ve Türkiye*. Bursa: Ekin Yayınevi, ss. 7-27 ve Çalış, H. Ş. (2008). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri: Kimlik Arayışları, Politik Aktörler ve Değişim*. Ankara: Nobel Yayınları, ss.15-18.

artmaktadır. Avrupa Birliği, Avrupalı devletlere kendi milli kimliklerinin yanında bir üst kimlik kazandırmıştır. Ortak bir Avrupalı kimliğinin olup olmadığı konusundaki tartışmalarda konu iki ana eksen üzerinden yürümektedir. Ortak bir Avrupalı kimliği olduğunu savunanlar, Avrupa halkları arasında tarihi, sosyo-kültürel, dini ve siyasi olarak ortak bir mirasın olduğunu ve kökenini Helen'den alarak aydınlanmanın rasyonel yükselişine kadar götürülebilecek pragmatist bir aklın bu coğrafyaya egemen olduğunu savunmaktadırlar. Aksine böyle bir kimliğin olmadığını iddia edenler ise; çeşitli kültürlerden ve siyasi yönetimlerden oluşan kıta Avrupası'nda paylaşılan değerlerin çok az olduğuna ve çeşitliliğin hüküm sürdüğüne dair savlar ortaya atmaktadırlar. Avrupalı kimliğinin bir birlik fikri etrafında şekillenerek hüviyet kazanması, Avrupa Birliği'nin vücuda geliş aşamalarına bakılarak temelinde yatan demokrasi, insan hakları, sosyal adalet, toplumsal barış ve ekonomik bütünleşme gibi birçok elementin birleşiminden meydana gelen yapı taşları vasıtasıyla oluştuğu veya oluşturulmaya çalışıldığı kadim bir süreçtir (Dinç, 2011, ss. 35).

Avrupalı kimliği tanımının hangi kültür tarzında, hangi dini inanışta veya siyasal görüşlerde kişileri kapsadığına dair somut bir ifade olmamasından dolayı bu kavram kimi ötekileştirmeler için kullanılabilir. AB çatısı altında üye ülke halklarının ortak bir kimlik ve aidiyet duygusu etrafında toplanıp toplanamayacakları sorusu zaman içerisinde cevabını bulacaktır (Şen, 2004, ss. 95-99). Avrupa Birliği'nin genişleme süreci, AB için uluslarüstü yapılanmanın dinamizmini ve ortak bir Avrupalı kimliğini temsil ederken, öte yandan paradoksal şekilde ulus-devleti ve ulus-devlet içindeki refah toplumu yapısını sekteye uğratması nedeniyle milliyetçi duyguları siyasal süreçte ve vatandaşlar arasında yeniden önemli bir noktaya taşımıştır. Milliyetçiliğin aşırı şekli olan ırkçı ideolojinin, sağcı popülizm olarak kendini göstermesi ve özellikle Doğu Avrupa ve Balkan genişlemesi sonrası gerek ekonomik gerekse de sosyal nedenlerle bütünleşen AB içinde "öteki"ne yönelik önyargıların artması, AB bütünleşmesi kapsamında dolaylı olarak Irkçılık ve yabancı düşmanlığı

olgularına zemin hazırlamaktadır (Elmas, 2008, s. 50).

Küreselleşmenin getirisi olarak sınırların daha kolay aşılabilmesi sonucu farklılıklar daha belirgin hale gelmiştir. Birlikte yaşama güdüsü ve sınırların geçişgenliğiyle birlikte “Çok kültürlülüğü” de beraberinde getiren Avrupa bütünleşmesi, ulus-devletin üzerine oturduğu geleneksel kimlik yapısını sarsarak, yaygın emniyetsizlik duygusu ve ulusal kimliğin tehdit altında olduğu iddialarının taraftar toplamasına neden olmuştur (Elmas, 2008, s. 55). 1950 ve 1960’larda eski kolonilerden ve diğer dünya ülkelerinden iş gücü arzını sağlamak için Avrupalı devletler tarafından getirilen göçmenlerle birlikte Soğuk Savaş döneminden sonra 1980’lerde göç eden yeni nesil göçmen topluluklarının, göç ettikleri ülkelerde kendi yaşamlarını ifade eden siyasi ve kültürel tanımlama içine girmeleri ırkçılığın sosyal bir fenomene dönüşmesine de neden olmuştur (Barın, 2014, s. 30).

Günümüzde ırkçılığın ana düşüncesi biyolojik miras değil; kültürel farklılıktır. Her ne kadar ırkçılık boyut değiştirse de doktrin ve dilde bir hareketlilik olmakla birlikte, yapısal olarak pratikte aynı kaldığı ileri sürülmektedir (Balibar ve Wallerstein, 2000, ss. 101-109). ırkçılık, ilk bakışta bir halkın üstünlüğünü savunmaktan ziyade daha çok yaşam biçimi ve geleneklerin uyumsuzluğunu belirtmektedir. Bu nedenle, gündelik pratikler içinde daha çok dilde ve söylemde görünürlük kazanan ve her türden azınlığın ya da azınlık olarak işaretlenenlerin gündelik yaşamlarında ırkçılığa maruz kalmalarında ve kamuoyunun ırkçı söylem ve pratiklere karşı bir duruş geliştirememesinde, devletlerin ırkçılıkla olan üstü örtük ilişkisinin etkisi gözden kaçırılmamalıdır. Avrupa halkının bu yeni reaksiyonu, müslüman göçmen tehdidini ve bu bağlamda ırkçılığın değişen yüzü olarak islamofobinin farklı formlarını ortaya çıkarmaktadır.

Avrupa’da ırkçılığın Değişen Yüzü İslamofobi: Tanımı, Tarihsel Kökenleri ve Mevcut Durum

İslamofobi kelimesi, Arapça “seleme-teslimiyet” kökünden gelen İslam ve

Yunanca “phobos-korku” kelimelerinin birleşmesinden oluşmuştur. Kelime anlamı olarak “İslam korkusu” demektir. Müslümanlara ve İslam dinine karşı sürdürülegelen ön yargı ve ayrımcılıktan kaynaklanmaktadır. Müslümanlara karşı duyulan irrasyonel nefret, ayrımcılık, düşmanlık ve kin beslemeyi ifade eder. *“Bir şeye duyulan korku, özellikle temelsiz ise, sürekli olduğunda ve giderilemediğinde zamanla korkulan şeye karşı bir düşmanlığa dönüşebildiğinden, islamofobi kelimesi İslam düşmanlığı olarak da kullanılabilir (Uzun, 2012, s. 13).”*

İslamofobi: “Bütün müslümanlara ya da çoğunluğuna karşı duyulan ve sadece dille değil; ayrımcılık, şiddet suçları, toplum hayatı ve uluslararası ilişkilerden tecrit etme yoluyla ifade edilen korku ve düşmanlık hislerini anlatan kapsamlı bir kelime” olarak tanımlanıyor olsa da; daha çok Batılı toplumların İslam karşısındaki korku, nefret, kınama, küçümseme gibi tutumlarını dile getirmektedir. Bu duyguların temelinde aile, sosyal çevre, eğitim ve medya gibi kurumlar aracılığıyla aktarılan ve yeniden üretilen tarihsel ve kültürel önyargılar ile tutum, kanaat ve davranışlarda görünür hale gelen tarihsel önyargılar ve basmakalıp söylemler sıralanabilmektedir. Batı dünyasında bazı ideolojik ve siyasal gruplar, tarihsel ve kültürel önyargılara başvurarak İslam düşmanlığına ilişkin yeni önyargıların yaratılmasına kaynaklık etmektedirler (Allen, 2010, s. 6). Bunun sonucu olarak karşımıza çıkan islamofobi, hem İslam dinini tanımamaktan kaynaklanan korku, hem de bu korkuya dayanarak müslümanlara karşı ayrımcılık yapılmasını sağlamaktadır (Barın, 2014, s. 37).

Avrupa'nın gündeminde olan bir olgunun tanımlanması ve ortaya çıkmasına neden olan etmenlerin belirlenmesi konunun aydınlatılması adına önemlidir. Bu konuyu tanımlamadaki temel sorun ise, islamofobinin kavramsal bir belirsizlik içermesinin yanı sıra yüzyıllar öncesine uzanan köklü bir geçmişi olması nedeniyle çok çeşitli sebeplerden beslenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu uluslararası kabul ise 1960'lardan bu yana müslüman coğrafyalardan Avrupa'ya başlayan işçi göçlerinin sonucu, etnik ve kültürel olarak çeşitlenen toplumların

reaksiyonlarıyla başlamaktadır. Bu süre zarfında islamofobi fenomeni, belli değişikliklere uğrasa da, bu durumun negatif uygulamalarına maruz bırakılan insanlar değişmemektedir ve kavram Müslümanların yaşadıkları sıkıntıları dile getirmek amacıyla kullanılmaktadır (Allen, 2006, ss. 139-148). İslamofobi, “önyargı” (prejudice), “ayrımcılık” (discrimination), “dışlanma” (exclusion), “şiddet” (violence) gibi kavramlarla beraber tanımlanmaktadır. “Önyargı” ile Batı medyasında ve Batılıların gündelik hayatında müslümanlar aleyhine sergilenen tutum ve davranışlar kastedilmektedir. “Ayrımcılık” kavramı; Müslümanların çalışma hayatında, eğitim ve sağlık hizmetleri alımında karşılaştıkları farklı uygulamaları, zorluk ve sıkıntıları ifade etmektedir. “Dışlanma” ile anlatılan ise müslümanların, yönetim mekanizmalarına dâhil edilmemeleri, siyasi ve demokratik haklarını kullanmaktan yoksun bırakılmaları durumudur. Müslümanlar tarafından yapılan sözlü sataşmalar ile fiziki saldırılar da “şiddet” kavramı içerisinde değerlendirilmektedir (Esposito ve Yılmaz, 2012, ss. 40-44).

Avrupalılar, günümüzde Ortadoğu olarak adlandırılan topraklarda yaşayan Arap ve Pers gibi halkları İslam’ın doğuşundan ve yayılışından önceki zamanlarda bile “aşağı ve ikinci sınıf” toplumlar olarak tanımlamışlardır. Antik Yunan ve Roma döneminde, sınır komşusu oldukları Asyalı düşmanlardan korkmuş ve nefret etmişlerdir. Yunanlar kendilerini “medeni” ve “özgürlük aşığı” olarak tanımlarken; kendi kimliklerinin antitezi olarak Persler gibi Asyalıları despot ve barbar insanlar olarak algılamışlardır (Sayar, 2014, s. 24). Romalı yazarlar, henüz Araplar müslüman olmadan önce onları “Arabistan’ın haydutları ve kurtları” şeklinde tasvir etmiştir. Esasen Avrupalılar, “medeni biz”e karşı “barbar onlar” anlayışını 4. Yüzyılda tesis etmiştir ki bu İslam’ın doğuşundan üç yüzyıl öncesine tekabül etmektedir (Uzun, 2012, s. 23). İslamiyet’in doğuşuyla birlikte Avrupa kiliseleri kendilerine karşı bir tehdit unsuru olarak gördükleri bu yeni dine karşı, gayri meşru olduğu doğrultusunda propaganda içerikli söylemlerde bulunmuşlardır.

Aslında, İslam'ın Avrupa ile ilişkileri 8.yüzyılın başlarına dayanmaktadır. *"Hz. Muhammed'in vefatından yalnızca 80 yıl sonra Araplar ve Berberiler Cebeli Tarık'ı geçerek İspanya'yı fethetmişler ve İspanyolları İslam'la tanıştırmışlardır (Köse, 2009, s. 7)."* 8. yüzyıldan itibaren oluşmaya başlayan İslam imajı savaş gibi uluslararası "sert güç" ilişkilerinin gölgesinde şekillenmiştir. İslam orduları, Bizans İmparatorluğu'nun Suriye'deki eyaletlerini, Kuzey Afrika'yı, Sicilya ve İspanya'yı feth ederek hızla yayılmaya başlamıştır. Bu fetihler sadece siyasal ve askeri bir yayılmadan ziyade sosyo-kültürel ve teolojik bir etkileşimi beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Hristiyanlık ve İslam arasındaki ilişki biçimi, savaş ve savunma şeklinde tezahür etmiştir. Kaybedilen bölgelerin İslamlaşmasına engel olmak için hristiyan teologlar; Şam, Bağdat ve Kordoba gibi merkezlerde İslam dinine karşı tezler üretmeye başlamışlardır. İşte bu erken Hristiyanlık teolojisinin çizdiği İslam imajı, çağlar boyu sürecek olan İslam imajına da damgasını vurmuştur (Canatan, 1995, ss. 305-306).

Hristiyanlar için kutsal sayılan Kudüs şehri de müslümanların eline geçmiştir. Bu durum karşısında hristiyan ülkeler kendi aralarında asker toplayarak ve bizzat Papa II. Urbanus'un desteğiyle 1095 yılında müslümanlardan kutsal toprakları ve Avrupa'da kaybettikleri yerleri geri almak için Haçlı Seferleri'ne başlamışlardır (Arı Hareketi, 2012, s. 10). Haçlı Seferleri, Batılı oryantalistlerce İslam'ın Hristiyanlık ve hristiyan halkı için oluşturduğu tehlikeye karşı yapılan bir nefsi müdafaa ve "kutsal savaş" olarak lanse edilmiştir. Bu nefsi müdafaa fikri, İslam'ın putperestlik olduğu ve yok edilmesi gerektiğini savunan İslam karşıtı propagandalarla desteklenerek toplu bir yok etme sürecine dönüşmüştür. Ortaçağ döneminde Avrupalılar için İslam'ın imajını, ünlü İslam araştırmacısı Prof. Dr. Montgomery Watt, şu tezlere dayandırmıştır: İslam dini batıl ve hakikatin zıddıdır; İslam şiddet ve kılıç dinidir; İslam şehvet ve nefse düşkünlüğü öğretmektedir ve Muhammed, İsa'nın muhalifidir (Canatan, 2012, s. 9).

Orta ve Yeniçağ'larda Hristiyanlık ve İslam arasındaki iletişim savaş, güç ve kültürel hegemonya temelinden kurtulamamıştır. İslam'ın yayılmaya başladığı 7. yüzyıldan Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa üzerinde bir tehdit ve baskı ortamı oluşturmaya devam ettiği duraklama devrine kadar iki din arası savaşlar ve Avrupa'nın toprak kayıplarına sahne olan ilişkiler Avrupa'da islamofobinin esasını teşkil etmiştir. Sömürgecilik dönemi ve Dünya Savaşları sırasında Avrupa'nın ötekisi olarak görülen ve aşağılanan kesimin içinde müslümanlar da yer almıştır.

Fransızca "islamophobie" sözcüğünün 1920'lerde ve sonrasında 1970'lerde bazı eserlerde kullanıldığı görülmüştür. Kelimenin İngilizce'deki ilk kullanımının ise, Fransızca'dan tercüme edilerek, Gayr-i müslimlerin müslümanlara karşı düşmanca tavırlarını ifade etme anlamında kullanıldığına rastlanmaktadır (Uzun, 2012, s. 14). İslamofobi, mevcut anlamıyla ilk olarak 1992 yılında oryantalist Etinne Dinet tarafından kullanılmıştır. Akademik literatürde ise; kavram ilk kez 1992 yılında müslüman antropolog W.A.R. Şadid ile İslamolog P.S. Van Koningsveld'in birlikte kaleme aldıkları "İslam Tehlikesi Efsanesi: Entegrasyonun Önündeki Engeller" adlı eserde kullanılmıştır (Sayar, 2014, s. 5). Kavramın mevcut tanımıyla kabul görerek, tartışmaya açılıp kullanımının yaygınlaşması ise; Runnymede Trust adlı kuruluş tarafından desteklenen ve çeşitli dinlere mensup üyeler, İngiltereli müslümanlar ve İslamofobi Komisyonu'nun 1997 yılında yayınladığı "Islamophobia: A Challenge For Us All" başlıklı raporla olmuştur. Bu raporda islamofobi "müslümanlara karşı duyulan temelsiz korku ve hoşnutsuzluğu ihtiva eden bir bakış açısı veya dünya görüşü" olarak tarif edilmiş ve bu bakış açısının pratikte müslümanlara karşı toplumsal dışlama ve ayrımcılık gibi sonuçlar doğurduğu ifade edilmiştir. Raporla ayrıca Batıda mevcut islamofobik tavırlar ve düşünceler şu şekilde tanımlanmaktadır (Runnymede Thrust, 1997, s. 2) :

- ✓ İslam, tek bir blok halindedir, durağandır ve değişime kapalıdır.
- ✓ İslam'ın başka kültürlerle ortak değerleri yoktur ve “öteki”dir.
- ✓ İslam; ikellik, barbarlık, akıldışılık ve cinsiyet ayrımcılığıyla eş değer görülerek aşağılanmaktadır.
- ✓ İslam, şiddet yanlısıdır. Radikal, tehditkar ve terör destekçisi bir konuma sahiptir.
- ✓ İslam, siyasi bir ideoloji olarak görülmekte ve onun siyasi ve askeri üstünlük için kullanıldığı düşünülmektedir.

Rapora göre; İslam düşmanlığı, müslümanlara karşı sergilenen ayrımcı uygulamaları ve onların toplumdan dışlanmasını haklı çıkarmak için kullanılmakta ve İslam düşmanlığı tabii görülmektedir.

Bu arada, tarihsel olarak geç olmakla birlikte İslam'a karşı hristiyan dünyasında yüzyıllardır süregelen önyargı ve tabuların yıkılması açısından 1962 yılında açıklanan “Katolik Konsül Bildirisi” önemlidir. 1962’de Papa XXIII. Jean tarafından açılan, 1965’de Papa VI. Paul tarafından sonlandırılan, 2007 itibariyle Katolik Kilisesi’nin en son konsülü olan II. Vatikan Konsülünde yayınlanan “Nostra Aetate Deklarasyonu” ile Katolik Kilisesi diğer dinleri de saygı duyulması gereken varlıklar olarak kabul etmiştir. Yine aynı deklarasyonda kilise, diğer dinlerden bahsederken sürekli olarak kullandığı putperest, kafir, yanlış, safсата gibi ifadeleri kullanmaktan da vazgeçmiştir. Aynı deklarasyon da bir başka yenilik de kilisenin, dilleri, dinleri, renkleri ve ırklarına bakılmaksızın bütün insanların kardeş olduklarına vurgu yapmasıdır (Uzun, 2012, s. 37). Hıristiyanlığın bu özelleştirisine İslam’ın yanıtı ise; ortak akıl ve dayanışma platformu olarak 1969’da kurulan İslam Konferansı Örgütü (İKÖ), şimdiki adıyla İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)’dir.

1972 Eylül’ündeki Münih Olimpiyat Oyunları sırasında bir grup Filistinli’nin rehin aldığı 11 İsraili sporcunun öldürülmesi olayı başlangıçta Filistin konusunda müslümanlara sempatiyle bakan Avrupalıların ve dünya

kamuoyunun, bu terörist eylem sonrası olumlu kanaati Filistinler aleyhine dönmekle kalmayarak İslami terör algısına da hizmet etmiştir. Aynı şekilde 1970 ve 80’li yıllarda Filistinlilerin uçak kaçırma ve terörist eylemlerle tanınması islamofobik düşüncelerin artmasına neden olmuştur. Yine bu dönemde meydana gelen İran İslam Devrimi’nden sonra Batı dünyasında İslam aleyhtarı bir “karşı propaganda” dönemi açılmıştır. Bu dönemde özellikle “İslam fundamentalizmi” konusunda yazılan kitaplarda ve diğer yayınlarda ciddi artış gözlenmiştir.

İslamofobinin görünürlüğü seksenli yılların başından itibaren artmışsa da Batı tarafından genel anlamda tehlike olarak tarif edilmesi Berlin Duvarı’nın yıkılması ve Komünist Blok’un çözülmesinden sonraki döneme tekabül etmektedir (Canatan ve Hıdır, 2007, s. 48). Çünkü bu dönem Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle ortaya çıkan ideoloji boşluğunda milli kimlikleri tanımlamanın ve ulus-devleti ayakta tutmanın önem kazandığı bir dönemdir. Komünizmin 1990 yılında yıkılmasından sonra Batıda milli kimlik tanımlanması, ortak ideal ve hareket için belirli odaklar, siyasi kurumlar ve devletler bazında yeni bir tehdit unsuru, yeni bir öteki aranmıştır. Nitekim dönemin İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, 1990 yılında İskoçya’da yapılan NATO (North Atlantic Treaty Organization- Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü) Zirvesinde “yeşil düşman” olarak açıkça İslam’ı ve müslümanları göstermiş, NATO’nun yeni düşman konseptinde artık “kızıl düşman”¹⁰ yerine yeşil düşmanın yer alması gerektiğini vurgulamıştır (Yeniçeri, 2011, s. 1).

İslamofobinin dünya gündemini işgal etmesini sağlayan en önemli olay şüphesiz ki 11 Eylül 2001’de ABD’de Dünya Ticaret Merkezi’ne ve Pentagon’a düzenlenen terörist saldırılardır. Saldırıları sonrası duygusal davranmış olabileceği kabul edilmekle birlikte ABD başkanı Bush’un *“This crusade, this war on terrorism is going to take a while. And the American*

10 Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)’nin resmi silahlı birliği olan Kızıl Ordu’nun sembolü olan ve işçileri temsil eden kırmızı rengin, Soğuk Savaş yılları boyunca NATO tarafından düşman konseptine yerleştirilerek sembolleştirilmesidir.

*people must be patient*¹¹ (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010916-2.html>) şeklindeki söyleminde islamofobik bir bilinçaltının payı olduğu gerçeği yadsınmamalıdır.

11 Eylül saldırıları ABD'ye yapılmış olmakla birlikte Avrupa'da da yoğun bir tepkiyle karşılanmış ve Avrupa'daki İslam düşmanlığını perçinlemiştir. İtalyan başbakanı Berlusconi'nin eylem sonrası verdiği islamofobik demeci buna örnek olarak verilebilir: *"Değer ve normlarımızla, refahımızla, insan haklarına ve din özgürlüğüne saygımızla Batı uygarlığının üstünlüğü konusunda bilinçli olmalıyız. Bu saygı İslam dünyasında kesinlikle bulunmamaktadır"* (<http://arsiv.ntv.com.tr/news/109144.asp>). Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında benimsenen Ortak Tutum Kararı çerçevesinde üye ülkelerce tehdit olarak kabul edilen yabancıların dini kimlikleri baz alınarak yabancılar fişlenmeye başlanmıştır (Elmas, 2008, s. 95). Bu durum mevcut haliyle zaten sorunlu olan entegrasyon politikalarının daha da sorunlu hale gelmesine yol açmış, terörist kelimesinin tüm müslümanları tanımlayan bir kelimeymiş gibi kullanılması yaygınlaşmıştır. Öyle ki konu eğitim camiasına da yansımış ve Danimarka'da bir ders kitabında: *"Her ne kadar her müslüman terörist değilse de, her terörist müslümandır"* (Canatan ve Hıdır, 2007, s. 7) ifadesine yer verilerek islamofobik bir tavır sergilenmiştir.

Gerçekten de İslam korkusu ve karşıtlığı açısından 11 Eylül 2001 tarihi oldukça önemlidir. Zira bu tarihten sonra tüm dünyada güvensizlik havası oluşturulmuş ve bir anlamda korku iktidarı kurulmaya çalışılmıştır. 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından islamofobi, siyaset ve medya öncülüğünde Batı toplumunun bilinçaltına kazınmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede Bernard Lewis, Oriana Fallaci gibi yazarların sürekli gündeme getirdiği ve aslında bir "mit" veya "efsane" olmaktan öte geçmeyen "İslam tehdidi" (Esposito ve Yılmaz, 2012, ss. 123-128), Batı dünyasında korkuları toplu isteriye dönüştürmüş görünmektedir (Barın, 2014, s. 43).

11 Terörizme karşı bu bir Haçlı Seferi'dir ve bu savaş zaman alacaktır. Amerikalılar sabırlı olmalıdır.

Bu saldırılar sonrasında Avrupa’da İslam düşmanlığını artıran iki önemli terörist saldırı daha gerçekleşmiştir. Bunlar, 11 Mart 2004 Madrid ve 7 Temmuz 2005 Londra saldırılarıdır. El Kaide terör örgütünün üstlendiği bu saldırılar, İslam adına yapıldığı ileri sürülen “İslami Terör” algısını kuvvetlendirmekle birlikte bazı kesimler tarafından İslam’ın tamamen terör ve şiddet dini olarak algılanmasına neden olmuştur.

Zira Londra’daki bombalı saldırıdan sonra müslümanlara yönelik nefret suçlarının üç hafta içinde altı katına çıkması bunun en belirgin örneğidir (Elmas, 2008, s. 98). Buna ek olarak terör saldırılarından sonraki yıllarda yayınlanan bir dizi raporda da, müslümanların sözlü ve fiziki birçok islamofobik saldırıya maruz kaldığı ve barınmadan, istihdama kadar birçok konuda ayrımcılığa uğradığı saptanmıştır (Gökcan, 2010, s. 52). Saldırıları ile ilgili medyada çıkan ve müslümanları karalayan haberler, kamuoyunda terörist müslüman imajını ve islamofobiyi güçlendirirken, Avrupa devletlerinin, saldırılar sonrasında terörle mücadele adı altında içerdeki düşman olarak adlandırdıkları müslümanları fişlemeye başlaması, temel hak ve özgürlükler adına büyük bir sorun yaratmıştır.

Son dönemde Avrupa’da islamofobiyi tırmandıran önemli bir terör saldırısı da; Fransa’nın başkenti Paris’te, 13 Kasım 2015 Cuma akşamı eş zamanlı olarak gerçekleşen silahlı ve bombalı saldırılardır. Bu saldırılarda, 132 kişi hayatını kaybetmiş, 99’u ağır olmak üzere 352 kişi yaralanmıştır. Fransız makamlarından yapılan açıklamaya göre, eylemler üç ayrı ekip tarafından stadyum, konser, bar, kafe ve restoranları hedef alan altı noktada gerçekleştirilmiştir. Fransa Cumhurbaşkanı Hollande, saldırıları IŞİD veya DAESH¹² tarafından yapılan “savaş eylemi” (un acte de guerre) olarak nitelendirmiştir. Başta Fransa olmak üzere tüm Avrupa’da yaşayan müslümanlar bu ve benzeri saldırılardan dolayı en zor durumda kalan, zarar gören, mağdur olan kişilerdir. Geçmişte yaşanan birçok acı terör olayı en fazla İslam’a ve müslümanlara zarar

12 Irak-Şam İslam Devleti veya DAESH-DAESH ad-Dawlah al-Islamiyah fil- Iraq wa ash-Sham.

vermiştir. Çünkü bu tarz şiddet ve terör olaylarının tüm sorumluluğu, İslam'ı yaptıkları alçakça eyleme referans gösterenler yüzünden suçsuz müslümanlara yüklenmektedir (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11995505/Paris-attacks-Why-has-France-been-targeted-again.html>). Fransa'da kendisini toplumdan izole edilmiş gören, iş ve politika dünyasında öne çıkmış, rol model olabilecek insan eksikliği hisseden, şehrin fakir banliyölerinde yerleşik, umduğunu bulamayan ve öfkeli genç müslümanlardan oluşan bir kitle bulunmaktadır. Yaşanan bu terör olayları, bu müslüman kitlelerin daha da ötekileştirilmesi, dışlanması ve onlara nefretle bakılması sonucunu doğurabilecek ve bu da durumu iyice içinden çıkılmaz bir hale getirecektir. İŞİD (DAEŞ) Terör Örgütü yaptığı son saldırılarla, terörün dini, milliyeti ve dili olmayacağını bir kez daha göstermiştir. Bu sebeple, İslam'ı olumsuz temsil edenler olsa da, bu durumun İslam'ı değil, kendilerini bağlayacağını, dolayısıyla İslam'ın terörle bağdaştırılmayacağı, İslam'da teröre yer olmadığı, bu olaylar nedeniyle müslümanların daha çok mağdur olduğu hususları İslam alemi ve kanaat önderleri tarafından dünya kamuoyuna etkili bir şekilde anlatılmalı ve terör lanetlenerek islamofobinin güçlenmesine engel olunmalıdır (<http://gusam.org/paris-saldirilari-nasil-okunmali/>).

Sonuç olarak, gerçekleşen terör saldırıları, İslam korkusunu ve düşmanlığını güçlendirerek doğrudan Avrupa'da islamofobi ve yabancı düşmanlığının yükselişe geçmesine etki etmektedir. Ancak İslam korkusu ve düşmanlığı olarak tarif edilen islamofobi, sadece küresel terör olayları ile açıklanabilecek bir olgu değildir. Her şeyden önce Aliboni'nin de belirttiği gibi islamofobi, bir ülke vatandaşının yurtdışından gelen kişilere tahammül göstermemesinin geniş bir spektruma yansıyan ifadesinin bir parçasıdır (Aliboni, 2006, s. 2). Özellikle dinin temel alındığı bir korkuyu ve nefreti ifade etmektedir ki terör olayları da bizzat bu duruma işaret etmektedir. Tarihin çeşitli dönemlerinde Avrupa'nın karşıtı veya ötekisi olarak kurgulanan İslam dini ve müslümanlar, Avrupalılar tarafından bir tehdit olarak algılanmış ve kurgulanmıştır. Bugün gelinen noktada

İrkçilik'in ve yabancı düşmanlığının bir boyutu olarak karşımıza çıkan islamofobi de, müslümanların Avrupa için bir tehdit olduğu düşüncesinin ürünüdür ve ırkçı ve yabancı düşmanı söylem ve eylemlere yol açan bir algılama şeklidir. Sivilleri acımasızca hedef alan şiddet ve terör eylemlerinin İslam adına savunulacak hiç bir haklı gerekçesi olmamasına rağmen müslümanlar tepkilerini yeterince ifade edemedikleri için de haksız bir mağduriyetin öznesi durumuna düşmektedirler (Songülen ve Çetin, 2011, s. 12).

Bu algılamaların sorumluluğu ise çeşitli nedenlerle Avrupa ülkelerine göç eden müslüman göçmenlere yüklenmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'nın işgücü açığını kapatmak ve yeniden kalkınmasına destek olmak için özellikle Kuzey Afrika'dan olmak üzere Avrupa'ya göçmen işçi statüsünde çok sayıda müslümanın göç etmesi Avrupa'nın ekonomik durumuna katkı sağlayacağı umuduyla ilk başta olumlu karşılanmıştır. Ayrıca, başlangıçta gelen göçmenlere geçici gözüyle bakılmış; ancak çifte vatandaşlık kazanarak yaşadıkları ülkelere yerleşen göçmenlerin kalıcı bir nitelik arz etmeye başlamasıyla bu durum Avrupa ülkeleri tarafından gönülsüzce kabullenilmiştir. Avrupa ülkeleri 1973 petrol krizi sonrası ilk defa göçmen alımlarında kısıtlamalara gitmek üzere yasal tedbirler almışlardır. Kalıcı olduğu anlaşılan göçmenlerle birlikte bir arada yaşama sorunu özellikle 1980'li yıllardan itibaren Avrupa'da yeni bir tartışma gündemi yaratmıştır. Bu tartışma, 1980'li yıllardan günümüze kadar uzanan uzun soluklu bir müzakere sürecini başlatmıştır.

1960 ve 1970'li yıllarda devam eden göç dalgası, Akdeniz ülkelerinden "misafir işçi" olarak adlandırılan ve işgücü ihtiyacının doyuma ulaştığı noktada geri döneceklerine inanılarak geçici statüde görülen kişilerin Avrupa'ya olan göçünü temsil etmektedir. Misafir işçi olarak istihdam edilen kişilerin geldikleri ülkelere geri dönecekleri umulurken çoğu, beklentilerin aksine, kalmayı tercih etmiş ve Avrupa ülkelerine yerleşmişlerdir. Ayrıca İngiltere, Fransa ve Hollanda gibi sömürge ülkeleri, dekolonizasyon süreci ile beraber eski sömürge ülkelerinden gelen göçle

karşı karşıya kalmışlardır (Elmas, 2008, s. 107). Bahsi geçen göç akını günümüzde büyük ölçüde azalmış olsa da yerini çeşitli coğrafyalardan gelen sığınmacı ve mültecilere bırakmış gözükmektedir (Doomernik, 2001, ss. 3-15).

Avrupa ülkelerindeki artan yabancı nüfusun gerek kültürel ve dini özellikleri gerekse de başarısız politikalar nedeniyle yaşadıkları toplumla bütünleşememeleri, bu kesimin farklılıkları ile ilgili farkındalığın artmasına ve deyim yerindeyse yerel toplum tarafından göze batmasına yol açmıştır (Elmas, 2008, s. 108). Bu bağlamda, kendi ülkelerinde diğer ulus ve ırklardan çok fazla kişi bulunduğunu belirten ya da buna inanan ve en önemlisi ülkelerindeki ekonomik ve sosyal sorunların önemli bir kısmının bu nüfusun varlığından kaynaklandığını düşünenlerin sayısı giderek artmıştır. Bu gelişmelerin sonucunda Avrupa ülkeleri göçleri engellemek adına kısıtlayıcı önlemler almıştır. Avrupa'da yaklaşık 15 milyon yabancı göçmen yaşamaktadır ve bunların sadece 5 milyonu AB vatandaşıdır. AB ülkelerinde ise tahminen 3 milyon kayıt dışı yabancı yaşamaktadır (Nuhoğlu, 2012, ss. 1-21).

Robert Maier, Avrupa'da göçmenlerin sorunlu gruplar olarak algılanmalarına neden olan üç sürecin bulunduğunu belirtmektedir. İlk süreci, ırkçı ve yabancı düşmanı partilerin Avrupa ülkelerinin karşı karşıya kaldığı problemleri sömürmesi olarak tanımlayan Maier, söz konusu partilerin göçmen grupları kültürel ve dini farklılıklarından dolayı sorunlu olarak topluma yansıttığını belirtmektedir. Bu süreçte göçmenlerin devlet ve işverenler tarafından uğramış oldukları ihmal nedeniyle sorunlu bir yaşam sürdürdüğü olgusu göz ardı edilmekte ve Avrupa sosyal yaşamına ayak uyduramayan göçmenler Batı kültürüne ait olmamakla suçlanmaktadır. İkinci süreç, geleneksel siyasi partilerin konuya yaklaşımları olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu partiler, göçmen nüfusunu kontrol altına almak ve düzenlemek için çoğunlukla bu gruplara yönelik daha sıkı politikalar izlemektedirler. Böylece, bu nüfusun sorunlu yapısının doğrudan hükümet nezdinde tanınmış olmasından yola çıkarak

göçmenler üzerindeki olumsuz algılamaların pekiştirildiği düşünülmektedir. Maier, son olarak, bu süreci Avrupa bütünleşmesinin doğrudan sonuçlarından biri olarak ele almaktadır. Fakir ve güvenli olmayan alanlardan mültecileri çekmesi, Avrupa bütünleşmesinin yarattığı refah ortamında süregelen bir gerçekliktir; ancak Maier, bütünleşmenin de hız kazanmasıyla birlikte çoğu AB üyesi devletin mültecileri tanıma konusundaki kurallarını sıkılaştırma yönünde bir nevi yarışa girdiğinden bahsetmektedir. Buna göre, görece daha gevşek kurallara sahip ülkelerin daha çok mülteci çekeceğinden çekinen ülkeler, kendi aralarında mültecileri tanıma konusunda söz konusu kişilere zarar veren bir yarış içine girmişlerdir. Birbiriyle bağlantılı bu üç sürecin AB ülkelerinin göçmen nüfusla ilgili olarak karşılaştığı sorunları aşırı sağ ve popülist partilerin eliyle Irkçılık boyutuna taşındığını belirten Maier, buradan yola çıkarak Avrupa'nın doğrudan ya da dolaylı olarak ırkçılığı ve islamofobiyi teşvik ettiği sonucuna varmaktadır (Elmas, 2008, ss. 113-114).

Avrupa'da yaşayan müslüman topluluklara atfedilen diğer bir kavram ise "köktendincilik" (Sayar, 2014, s. 67). Köktendinciliğin, dini esaslı asli kaidelere geri dönme talebi olan ve bu kaidelere katı bir biçimde bağlı, diğer görüşlere karşı toleranssız ve laiklik karşıtı olduğu şeklindeki tanımdan (Marsden, 2006, ss. 4-5) yola çıkılarak Avrupa'da yaşayan müslümanlar köktendinci sıfatıyla ötekileştirilmektedir. Oysa Avrupalı müslümanların laiklik karşıtı ve toleranssız insanlar olduklarına, yaşadıkları bölgedeki siyasi istikrar ve düzeni değiştirmek istediklerine dair somut bir girişimleri olmamıştır. Onların başlıca sorunlarının ekonomik kaygılar ve sırf müslüman oldukları için üzerlerine yüklenen ağır negatif sorumluluklar olduğu aşıkardır. Batı, İslami terör örgütü olarak adlandırdığı katı, şiddet yanlısı müslüman grupların yaşam biçimi olan köktendinciliği genelleyerek bünyesinde yaşayan müslümanlara da yansıtmaktadır. Dolayısıyla bahse konu terör örgütlerine karşı duyduğu korkuyu ve nefreti kısmen kendi müslüman vatandaşlarına karşı da duymaktadır. Avrupa'da göçmenlere karşı başlatılan İslam karşıtı tartışmada en önemli mekanizma bu iki imgenin birbiriyle ilişkilendirilmesidir. Bir taraftan

medya kanalıyla; rehin alma, adam kaçıрма ve katliam olaylarıyla tanınan Ortadoğu kökenli fanatik kan içici müslüman imajı resmedilirken, diğer taraftan da sadece basit el işlerini yapmaya yetenekli, hem kendisi hem de ailesi Batı toplumuna uyum sağlayamayan, az gelişmiş okuma yazma bilmeyen göçmen imajı çizilmektedir (Sayar, 2014, s. 67).

Avrupa'da İslamofobi'nin Yükselişinde Aşırı Sağ Partilerin Etkisi

Özellikle Soğuk Savaş sonrası süreçte Avrupa ülkelerindeki seçmenlerin sosyo-kültürel ve ekonomik kaygıları ile AB bütünleşmesine yönelik korkuları odağında beslenen aşırı sağ partiler, ürettiği söylemlerle bir yandan azınlıklara, göçmenlere, mültecilere yönelik toplumsal entegrasyon politikalarının sorunlu hale gelmesine katkı sunarken bir yandan da bu grupların, kendilerinden veya hükümet politikalarından kaynaklı yaşadığı entegrasyon sorunlarını bir rant malzemesi olarak kullanmaktadır (Gökcan, 2010, s. 51). Aşırı sağın bu sorunu siyasal bir rant malzemesi haline getirmeye yönelik tavrı, toplumdaki yabancılara yönelik ön yargılı ve düşmanca düşünceleri arttırırken, gündelik hayatta yaşanan ayrımcılığı da daha görünür hale getirmektedir. Ayrıca bu ayrımcı ve dışlayıcı argümanların siyasal rant malzemesi olarak kullanılması sadece aşırı sağa özgü bir anlayış değildir. Aşırı sağ kadar uç noktalarda olmasa da, merkez sağ görüşün temsilcisi partiler de zaman zaman oy kaygısıyla göç ve işsizlik konularına yönelik göçmen karşıtı ve dışlayıcı söylemlere başvurumaktadırlar. Aslında Avrupa'da artan ırkçı eğilime ilişkin temel kaygı, aşırı sağın oransal olarak artışının ötesinde yatmaktadır. Asıl sorun, aşırı sağın yükselişi değil; merkez partilerin, bu kesimin oylarını alabilmek için aşırı sağcı söylemi merkeze kaydırmasıdır. Dolayısıyla tedirgin edici olan, merkez partilerin bu konu ile yüzleşmekte başarısız olmaları ya da isteksiz davranmaları ve hatta aşırı sağcı eğilimi kendi lehine kullanma çabalarıdır (Elmas ve Kutlay, 2011, s. 4).

Avrupa'da aşırı sağın 1980'li yıllardan itibaren ekonomik ve sosyal politika uygulamalarına paralel olarak yükseldiği, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle bu eğilimin arttığı ve 2000'li yılların hemen başında Avusturya'da aşırı

sağcı partinin koalisyon ortağı olmasıyla görünür hale geldiği söylenebilir (Alsaayyed ve Castells, 2004, ss. 1-10). 1999 yılında Avusturya'nın Jörg Haider liderliğindeki aşırı sağcı Özgürlük Partisi'nin % 27,3 oranında oy alarak iktidara gelmesi aşırı sağın domino etkisi şeklinde neredeyse Avrupa'nın tamamında oylarını artırmasına kapı aralamıştır. Belçika'da aşırı sağ parti Vlaams Belang, Hollanda'da Pim Fortuyn'ın Listesi, Norveç'te İlerleme Partisi (Fremskridtspatiet), İsviçre'de Christoph Blocher liderliğindeki Halk Partisi, İsveç'te Mikael Jansson liderliğindeki İsveç Demokratları (Sverigedemokraterna), İtalya'da Kuzey Ligi (Lega Nord), Avrupa'da o dönem başarılı olmuş aşırı sağ partilere örnek olarak gösterilebilir (Altınbaş, 2007, s. 119). Ancak bu yükselişi tek bir nedene bağlamak doğru değildir. 1970'li yıllarda ekonomik krizlerle boğuşan Avrupa'nın, 1980'li yıllardan itibaren sürdürmekte olduğu neo-liberal ekonomi politikalarının sosyal devlet olgusunu önemli ölçüde sarstığı bilinmektedir. Aşırı sağ hareketler 1930'larda genellikle ekonomik bunalımdan etkilenen insanların desteğini kazanırken, günümüzde bu nedene küreselleşme sürecinin unsurlarından faydalanamayan ve bu süreçten sosyal açıdan olumsuz etkilenenlerin de eklemlediği görülmektedir (Öner, 2014, s. 164). Ekonomik sorunların artmasıyla sosyal güvenlik harcamalarında düşüş yaşanması Avrupalıların yaşamlarını doğrudan etkilemiştir. Böylesi bir ortamda göçmenler de sorun olarak ortaya çıkmış ve Avrupa'daki refah devletlerine tehdit olarak algılanmıştır. Böylelikle milliyetçiliğin ve ulusal kimliğin yeniden vurgulanması üzerinden siyaset üretilerek dışlayıcılığın ve ayrımcılığın meşru hale gelmesi Avrupa'daki yeni eğilim haline gelmiştir (Elmas, 2008, ss. 88-89).

Milliyetçi önyargıların beslediği dışlayıcı algıları yönlendiren aşırı sağ partiler, göçmenlerin ulus-devlet yapısını zayıflattığını öne sürerek oy oranlarını arttıran ırkçı ve yabancı düşmanı söylemlerini güçlendirmişlerdir. Bu partilere göre göçmenler, AB vatandaşlarının güvenlik ve ekonomik refahlarını tehdit etmekte, suç oranlarının artışına neden olarak Avrupa'nın dengesini bozmaktadırlar. Aşırı sağcı partiler tarafından "içerdeki tehdit ve düşman" olarak algılanmaya başlanan

Müslümanlar, artık aynı çevreler tarafından Avrupa'da bir güvenlik sorunu olarak da görülmeye başlanmıştır (Savage, 2004, ss. 25-50).

Aşırı sağ partiler, Rupnik'in (1990, ss. 280-283; Noi, 2007, s. 90) ifade ettiği: *"Eğer gelecek ufku gözden kaybolursa, eğer mevcut durum belirsiz ve kaygı verici ise, insan etnik, dinsel veya ulusal köküne yani belirliliklere dönme eğiliminde olur"* tespitine paralel şekilde etnik ve dinsel kavramlara tutunmuşlardır. Soğuk Savaş sonrası mevcut durumdaki "öteki" eksikliğini komünistlerin yerine göçmenleri özellikle de müslümanları koyarak gidermişlerdir. Avrupa'daki işsizlik, enflasyon ve artan suç oranlarının sorumluluğunu göçmenlere yükleyerek, bu olumsuz durumu siyasi rant malzemesi haline getirmişlerdir. Söylemlerinde İslam karşıtlığı ve düşmanlığı yönünde propagandalara sıkça yer veren aşırı sağ partilerin Avrupa'nın hemen her ülkesinde mevcut bir potansiyeli vardır.

11 Eylül 2001 saldırıları aşırı sağın kullandığı en önemli argümanlardan biridir. Zira saldırılarından sonra Danimarka'nın aşırı sağ partisi DFP (Dansk Folke Party-Danimarka Halk Partisi), islamofobiyi kullanan siyasi zihniyetin örneklerinden biri olmuştur. Parti, ABD'ye yönelik saldırıların ertesinde İslam'ı terörle bağdaştıran kurgusal denkleme dayanarak, bütün müslümanların acilen sınır dışı edilmesini istemiştir (Vural, 2005, s. 135). Terör saldırılarını göçmen-karşıtı söylemlerini meşrulaştırma aracı olarak kullanan aşırı sağcı eğilimin bir örneği de İngiltere'de ortaya çıkmıştır. 7 Temmuz 2005 tarihinde Londra'da gerçekleşen terör saldırısı, İngiliz aşırı sağı İngiliz Ulusal Partisi (British National Party - BNP) tarafından seçim tartışmalarının başlıca konusu yapılmıştır. Saldırıların ertesinde seçim broşürlerini yenileyen parti, saldırıların tahrip ettiği otobüsün fotoğrafını broşürlerine bastırmıştır (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4674675.stm). "Belki şimdi BNP'yi dinlemeye başlamanın zamanıdır" sloganını kullanan BNP, Londra saldırılarının neden olduğu nefret ortamından partisine pay çıkarmaya çalışmıştır. Hollanda'da Yaşanabilir Hollanda Partisi'nin lideri Pim Fortuyn, 2001-2002 yıllarında İslam'a yönelik beklenmedik çıkışıyla dikkatleri üzerine

çekmiştir. Fortuyn, islamofobik ortamdan yararlanarak “hoşgörülü Hollanda toplumu için en büyük tehdidin baskıcı İslami normlardan kaynaklandığını” iddia etmiştir (Vural, 2005, s. 76-77).

Aşırı sağın yükselişini analiz ederken Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerini de gözden kaçırmamak gerekir. Son Avrupa Parlamentosu seçimlerine baktığımızda; Avrupa genelinde sağ partilerin söylemlerini güçlendirerek, halk tabanında desteklerini arttırmak adına 2013 yılında Fransa ve Hollanda’daki sağ partilerin Avrupa parlamentosu seçimleri için birleşeceklerini açıklamaları sürpriz olmamıştır; ancak aşırı sağ partilerin ülkeler bazındaki parlamento seçimlerinde güçlenmesi, yabancı ve göç karşıtı söylemlerin artması ve islamofobik açıklamalar yapılması uzun zamandır gündemde olsa da, AB parlamento seçimlerinde AB karşıtı partilerin ciddi oranda oy almaları ve parlamento temsilci gönderecek olmaları dikkat çekici bir gelişmedir. Fransa Başbakanı Manuel Valls, Marine Le Pen liderliğindeki aşırı sağcı Ulusal Cephe’nin seçim zaferini siyasi bir deprem olarak yorumlamıştır; çünkü bütün söylemi göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmeleri, ulusal öncelikler, AB ve yabancı karşıtlığı üzerine kurulu böyle bir partinin AB parlamentosunda 24 temsilci ile nasıl politikalar yürüteceği gerçek bir tartışma konusudur. (http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140525_avrupa_parlamentosu_secim.shtml).

Avrupa vatandaşları, 1979 yılından bu yana 8. defa Avrupa seçimlerinde oy vererek AB’de kendilerini temsil edecek parlamenterlerini seçmiştir. AB üyesi 28 ülkede var olan ana siyasi akımların temsil edildiği bir demokratik platform olan ve geçtiğimiz 35 yıl içinde, kurumsal dengede ağırlığını ve yetkilerini büyük ölçüde artıran Avrupa Parlamentosu’nun (AP) 751 yeni üyesinin belirlendiği seçimler, 22-25 Mayıs 2014 tarihleri arasında AB üye ülkelerinde gerçekleştirilmiştir (Özsöz, 2014, s. 1). Katılım oranının AB ortalamasında % 43,9 ile düşük olduğu seçimlerde Slovakya % 13’lük katılım oranıyla AP seçimlerine katılma(ma) rekoru kırmıştır. Genel itibariyle sağ partilerin oy kaybettiği, sol partilerin ise

oy oranlarını arttırdığı bir seçim yaşanmıştır. 2009 AP seçimleriyle kıyaslamalı, 2014 AP seçim sonuçlarına göre 751 sandalyeli AP'de oylar şu şekilde sıralanmaktadır:

Tablo 1. 2009 ve 2014 Yıllarındaki Avrupa Parlamentosu Kıyaslamalı Seçim Sonuçları¹³

Siyasi Parti veya Siyasi Grup	2014		2009		2009-2014 Fark
	(Tahmini) Sandalye Sayısı	(Tahmini) Oy (%)	Sandalye Sayısı	Oy (%)	Sandalye Sayısı (+/-)
EPP	214	28,50	265	36,00	-51
S&D	191	25,43	184	25,00	+7
ALDE	64	8,52	84	11,40	-20
YEŞİLLER/EFA	52	6,92	55	7,4	-3
ECR	46	6,13	54	7,3	-8
GUE/NGL	45	5,99	35	4,7	+10
BAĞIMSIZLAR	41	5,46	27	3,6	+14
EFD	38	5,06	32	4,3	+6
DİĞER	60	7,99			
Toplam	751	100	736	100	

Kaynak: İktisadi Kalkınma Vakfı (2015).

Tablodan çıkarılabilecek sonuç; 2014 yılı AP seçimlerinin asıl kazananının aşırı sağ partiler olduğudur. Fransa'da aşırı sağcı Ulusal Cephe, Danimarka'da da aşırı sağcı Danimarka Halk Partisi, Finlandiya'da aşırı sağcı Gerçek Finler Partisi, Avusturya'da koalisyon ortağı aşırı sağcı Avusturya Halk Partisi, Macaristan'da aşırı sağcı Jobbik Partisi, Belçika'da

13 Tabloda yer alan Siyasi Parti veya Siyasi Grup isimlerinin açıklımları: **EPP:**European People Party – Avrupa Halk Partisi;

S&D: Progressive Alliance of Socialists and Democrats – Sosyalist ve Demokrat İttifakı; **ALDE:** The Alliance of Liberals and Democrats for Europe - Avrupa İçin Liberaller ve Demokratlar İttifakı;

ECR: European Conservatives and Reformists Group – Avrupalı Muhafazakarlar ve Reformcular Grubu;

GUE/ NGL: European United Left/Nordic Green Left - Avrupa Birleşik Sol / Kuzey Yeşil Sol Partisi;

EFD: Europe of Freedom and Democracy – Özgürlük ve Demokrasi Avrupası.

Flaman kesimin bağımsızlığından yana olan Yeni Flaman İttifakı, Almanya’da Milliyetçi Demokratik Partisi, Yunanistan’da aşırı sağcı Altın Şafak Partisi ve diğerleri oylarını artırmıştır. Hiç şüphesiz seçimlerde aşırı partilerin, özellikle de sağ tandanslı aşırıların bu denli oy kazanmalarının altında, seçime katılım oranlarının çok düşük olması ve ana akım partilerin, ulusal seçimlerde olduğu gibi AP seçimlerinde destekçi kitlelerini mobilize edememelerinin payı büyüktür. Ancak aşırı partilerin oy artışının altında tek neden olarak bunu görmek yeterli değildir. Hiç şüphesiz 2009 yılında yapılan son seçimlerden bu yana Avrupa’yı meşgul eden, ekonomik kriz, göçmen sorunu ve işsizlik gibi konular sebebiyle, aşırı partilerin oy oranlarında artış meydana gelmiş durumdadır. Fransa’da aşırı sağcı Ulusal Cephe, oylarını % 18,7 artırarak, % 25’lik bir başarı göstermiştir. Danimarka’daki aşırı sağcı Danimarka Halk Partisi ise oylarını % 11,8 artırarak % 26,6 ile seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır. Aşırı sağ akımın oylarını artırdığı diğer ülke ise İngiltere’dir. İngiltere’de aşırı sağcı İngiliz Ulusal Partisi % 11,4’lük artış ile, % 27,5’lik oy oranına ulaşmıştır.

Genel itibariyle bakıldığında aşırı sağ, 2009 yılı seçimlerine göre 15 yeni sandalye kazanmıştır. 2009 yılı seçimlerinde 37 olan aşırı sağcı milletvekili sayısı, 2014 yılı seçimlerinde 42’ye yükselmiştir. Altı ülkede aşırı sağ partiler oylarını artırmıştır. Aşırı sağ partiler Avusturya’da 2, Danimarka’da 2, Almanya’da 1, Yunanistan’da 1, İsveç’te 2 fazla sandalye kazanırken, AP’ye en fazla aşırı sağcı milletvekilini 21 fazla parlamenter ile Fransa göndermiştir. Böylece 2014 yılında AP, 29 yeni aşırı sağcı milletvekiline kavuşmuştur. Aşırı sağcı milletvekillerinin düşüş gösterdiği ülkeler ise; Belçika (1 milletvekili), Bulgaristan (2 milletvekili), İtalya (4 milletvekili), Romanya (3 milletvekili), Slovakya (1 milletvekili), Hollanda (1 milletvekili) ve İngiltere (2 milletvekili)’dir. Bu değişimi aşağıdaki tablodan da takip etmemiz mümkündür (Özsöz, 2014, s. 12).

Tablo 2. 2009 - 2014 Yıllarındaki Avrupa Parlamentosu Seçimlerinde Aşırı Sağ Partiler ¹⁴

14 Tabloda yer alan Aşırı Sağ Partiler'in isimlerinin açıklımları:

FPÖ/ BZÖ: Freiheitliche Partei Österreichs - Avursturya Özgürlük Partisi; **FNB:** Flemish New Bash - Yeni Flaman İttifakı Partisi;

ATAKA: Bulgarca Атака - Atak Partisi;

DFP: Dansk Folke Party - Danimarka Halk Partisi;

FN: Front National - Ulusal Cephe Partisi;

NPD/ REP: Almanca Nationaldemokratische Partei Deutschlands - Almanya Ulusal Demokratik Partisi;

XA: Yunanca Χρυσή Αυγή - Altın Şafak Partisi;

JOBBIK: Macarca Jobbik Magyarorszáért Mozgalom - Daha İyi Bir Macaristan Hareketi;

LN: İtalyanca Lega Nord per l'Indipendenza della Padania - Kuzey Birliği Partisi;

PVV: Flemenkçe Partij voor de Vrijheid - Özgürlük Partisi;

PRM: Romence Partidul România Mare naționalist - Milliyetçi Büyük Romanya Partisi;

SNS: Slovakça Slovenská národná strana - Slovak Ulusal Partisi;

SD: İsveççe Sverigedemokraterna - İsveçli Demokratlar Partisi;

BNP: British National Party - İngiliz Ulusal Partisi.

Ülke / Aşırı Sağ Partiler	2014		2009		2009-2014
	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Sandalye Sayısı Değişimi
Avusturya -BZÖ -FPÖ	20,2	4	17,3	2	+2
Belçika -FNb -PP -VB	6,4	1	11,2	2	-1
Bulgaristan -Ataka	3,0	0	12	2	-2
Danimarka -DF	26,6	4	14,8	2	+2
Fransa -FN	25,0	24	6,3	3	+21
Almanya -NPD -REP	1,0	1	1,3	0	+1
Yunanistan -LAOS -XA	12,1	3	7,7	3	+1
Macaristan -Jobbik	14,7	3	14,8	3	0
İtalya -LN	6,2	5	10,2	9	-4

Hollanda -PVV	13,2	4	17	5	-1
Romanya -PRM	2,7	0	8,7	3	-3
Slovakya -L'SNS -SNS	5,3	0	5,6	1	-1
İsveç -SD	9,7	2	3,3	0	+2
İngiltere -BNP	1,1	0	6,0	2	-2

Kaynak: İktisadi Kalkınma Vakfı (2015)

AB üyesi ülkelerde yükselmekte olan aşırı sağ görüşler hem üye ülkeler hem de AB için önemli bir uyarı niteliğindedir. Bu uyarıyı dikkatle değerlendirebilmek için aşırı sağın yükselişinin sebepleri detaylı bir şekilde araştırılmalı ve bu sebeplerin ortadan kaldırılması için çözümler üretilmelidir. Sorun, aşırı sağın yükselişinin güncelliğinden ziyade, aşırı sağcı eğilimin genele yayılarak yapısal bir fenomene dönüşmesidir. Dolayısıyla, Avrupa genelinde siyasi söylemin parçası haline gelen ucuz popülizmin önüne geçilmesi gerekmektedir (Elmas ve Kutlay, 2011, s. 20). Aşırı sağ siyasi partilerin güçlenmesi, AB projesinin üzerine kurulu olduğu demokrasi, insan hakları, çoğulculuk gibi ilke ve değerler için önemli bir tehdittir. Özellikle aşırı sağcı eğilimli şiddet olaylarındaki artış, sadece göçmenler ve mülteciler için değil, 21.yüzyıl'da Avrupa'nın barış ve huzuru ile AB entegrasyon projesini tehdit eden en önemli sorunlar arasındadır (Ecevit, Ünal, Öner ve Özdemirkıran, 2014, s. 9).

Sonuç

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte batının içine düştüğü ideolojik boşluğu İslam karşıtlığı üzerinden yeniden kurguladığı bir sürece girildiği görülmektedir. Bu süreçte küreselleşme olgusunun ekonomik, siyasal ve sosyal anlamda olumsuz etkilerinin özellikle Avrupa coğrafyasında ötekileştirme içerisine sokulan müslüman topluluklara yüklenmeye çalışıldığı da gözlenmektedir. Dolayısıyla, hem ideolojik hemde ekonomik saiklerle Avrupa'nın tarihsel bir mirası olan ırkçılık anlayışının islamofobiye evrildiği ve müslüman topluluklara karşı ayrımcı ve dışlayıcı söylem ve politikaların hayata geçirildiği bir dönemin yaşandığına şahitlik edilmektedir.

Bu süreçte, Avrupa'da ardı arkası kesilmeden patlayan bombalar, artan küresel şiddet eğilimini körüklemekte, İslam adına işlendiği söylenen terör eylemlerinin faturası ise tüm müslümanlara kesilmektedir. İslam'ı şiddet dini, müslümanları da terörist olarak yansıtan bu algı operasyonuna çanak tutan özellikle Avrupa'daki aşırı sağ partiler de bu durumdan kendilerine

rant sağlamaktadır. Hem ülkeler bazında yapılan seçimlerde hem de son Avrupa Parlamentosu seçimlerinde aşırı sağ partilerin oy oranlarının da yükselmesi bu durumun açık göstergesidir. Aşırı sağ hareketlerin ve siyasi partilerinin güçlenmesi ise II. Dünya Savaşı sonrasında ortak değerler üzerine inşa edilmek istenen ortak bir Avrupa evinin temellerini çatırdatmakta ve Avrupalı devletlerin Avrupa dışı coğrafyalara yönelik demokrasi, insan hakları, çoğulculuk ilke ve değerlerini bir dış politika aracı olarak ifade etmesini de güçleştirmektedir.

Avrupa'da artan islamofobiyle mücadeleye daha geniş bir perspektiften yaklaşılmalıdır. Zira, zamansal olarak islamofobik eğilimlerin azaltılması halinde, Avrupa'da başka bir etno-dinsel topluluğa karşı tepkinin yükselmeyeceğinin garantisi de bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Avrupa'daki tüm bu olumsuz gelişmelere rağmen AB'nin de resmi ilkesi olan "çokluk içinde birlik" teması tekrar hayata geçirilmeli ve AB'nin farklı kültür, dil ve gelenekler üzerine inşa edildiğini ve bu kültürel çeşitliliğin farklı dinleri de içine alacak şekilde AB'nin birliğini sağladığı kabulü üzerinden hareket edilmelidir. Bu itibarla Avrupa'nın çok kültürlü yapısına katkıda bulunan göçmenlerin ve etnik-dinsel azınlıkların yaşadıkları devlete entegrasyonunun sağlıklı bir şekilde sağlanabilmesi için gerek Avrupalı devletler gerekse AB ölçeğinde gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Avrupa'nın göçe kapalı bir kale olduğu algısı kırılmalı, özellikle aşırı sağ ideolojilerin taban bulduğu Avrupalı gençlerin göçmenlere ve ülkelerinde bulunan etnik-dinsel azınlıklara karşı olan önyargıları kırılmalıdır. Değişik dinlere mensup gençlerin aynı sosyal ortamlarda bulunmalarını ve ötekileştirmek yerine empati kurmalarını sağlayacak projelerin hayata geçirilmesi, çok kültürlülüğü temel alan AB için büyük önem teşkil etmektedir. Birlik içinde dayanışma kültürü ve çok kültürlülük sağlandığı takdirde AB'nin, yaşanan krizlere karşı daha dayanıklı olacağı ve Avrupa toplumunun radikal arayışlar içerisine girme gereği duymayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça/References

- Akdemir, E. (2013). *Avrupa Birliği'nde Kimlik, Kùltür Tartışmaları ve Türkiye*. Bursa: Ekin Yayinevi.
- Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) Dergisi*, 13(1), 31-54.
- Allen, C. (2006). *Islamophobia*. Birmingham University: Birmingham University Press.
- AlSayyad, N. ve Castells, M. (2004). *Müslüman Avrupa ya da Avro-İslam* (Z. Savan, Çev.). İstanbul: Everest Yayınları.
- Altınbaş, D. (2007). *Avrupa'da İslam Etkisi: Fransa Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arı Hareketi Yayınları (2012). *Avrupa Birliği Ülkelerinde İslamofobi ve Irkçılık*, 9-23.
- Aydın, M. Z. ve Yardım, M. (2007). Belçika'da İslamofobi ve Müslümanlara Yönelik Ayrımcılık. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 7-32.
- Balibar, E. ve Wallerstein, I. (2000). *İrk, Ulus Sınıf: Belirsiz Kimlikler* (N. Ökten, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Barın, H. (2014). İslamofobi: Bir Irkçılık Çeşidi ve Nefret Suçu. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Boer, P. D. (2007). Homer in Modern Europe. *European Review*, 15(2), 171-185.
- Canatan, K. (1995). *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Canatan, K. (2012). İslamofobi'nin Tarihsel ve Güncel Görünümleri. *Diyanet Aylık Dergisi*, 10(262), 8-12.
- Canatan, K. ve Hıdır Ö. (2007). *İslamofobi ve Antiislamizm: Kavramsal ve Tarihsel Yaklaşım*. Ankara: Eskiyei Yayınları.
- Çalış, Ş. H. (2008). *Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri: Kimlik Arayışı, Politik Aktörler ve Değişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Diñ C. (2011). Avrupa Kimliği, Çatışan Perspektifler, Güncel Deęerlendirmeler ve Endişeler. *Akademik Bakış Dergisi*, 5(9), 31-58.
- Doomernik, J. (2001). *Immigration, Multiculturalism and the Nation State in Western Europe*. South Africa: Durban, Racism and Public Policy Conference Paper, 1-16.
- Duman, Z. M. (2009). *Küreselleşme, Kimlik ve Çokkùltürlülük, Küreselleşme Sürecinde*

Eğitim Sorunlarının Felsefi Boyutu. Eğitim Bir-Sen: Uluslararası Eğitim Felsefesi Kongresi, 587-600.

Dünya Bülteni Araştırma Masası (DÜBAM) (2015). *İslamofobi ve Avrupa'da İslam Algısı* (Mod. Aynur Erdoğan). İstanbul: Dübam Yayınları.

Ecevit, A.Y. ve Ünal, Ö. Vd. (2014). *Avrupa Parlamentosu Seçimleri ve Aşırı Sağ Partilerin Yükselişi*. Betam Araştırma Notu, 14(167), 1-9.

Elmas, F. (2008). *Avrupa Birliği'nde Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı ile Mücadele*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Elmas Yılmaz, F. ve Kutlay, M. (2011). *Avrupa'yı Bekleyen Tehlike: Aşırı Sağın Yükselişi*. USAK Analiz No: 11.

Esposito, J. L. ve Yılmaz, İ. (2012). *Islam and Peacebuilding*. New York: Blue Dome Press.

Hersh, J. ve Schmidt, J. D. (Ed.). (2000). *Civilizational Conflicts: Globalization and Social Change*. London and New York: Routledge Press.

Huntington, S. P. (2002). *Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması*. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.

<http://arsiv.ntv.com.tr/news/109144.asp> Erişim tarihi: 10.11.2016.

<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010916-2.html> Erişim tarihi: 15.11.2016

<http://gusam.org/paris-saldirilari-nasil-okunmali/> Erişim tarihi:10.11.2016

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4674675.stm Erişim tarihi:12.11.2016

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140525_avrupa_parlamentosu_secim.shtml Erişim tarihi: 12.11.2016

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11995505/Paris-attacks-Why-has-France-been-targeted-again.html> Erişim tarihi:10.11.2016

İktisadi Kalkınma Vakfı, (2015). 2014 AP Seçimlerinin Sonuçları. <http://www.ikv.org.tr/images/files/2014AP%20secim%20yazi.pdf> Erişim tarihi: 12.11.2016

Gökcan, Ö. (2010). *Avrupa'da Müslüman Azınlığa Yönelik Devlet Politikaları ve Bu Politikaları Etkileyen Faktörler: Fransa Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Karluk, R. (2003). *Avrupa Birliği ve Türkiye*. İstanbul: Beta Yayınları.

Krondorfer, B. (2015). Anti-Semitism and Islamophobia: Twins or Category M i s t a k e .

CrossCurrents, Association for Religion and Intellectual Life, 292-296.

Köse, A. (2009). *Avrupa ve İslam*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Marsden, G. M. (2006). *Fundamentalism and American Culture*. New York: Oxford University Press.

Noi Ünver, A. (2007). *Avrupa'da Yükselen Milliyetçilik*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Nuhoğlu Soysal, Y. (2012). Citizenship, Immigrations and The European Social Project: Righths and Obligations of Individuality. *The British Journal of Sociology*, 63(1), 1-21.

Öner, S. (2014). Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni Ötekiler ve Türkiye'nin AB Üyeliği. *Ankara Üniversitesi Avrupa Topulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) Dergisi*, 13(1), 163-184.

Özsöz, M. (2014). Avrupa Parlamentosu Seçimlerinin İlkleri, Enleri, Aşırıları, Kazananları ve Kaybedenleri. *İktisadi Kalkınma Vakfı Değerlendirme Notu* 84, 1-15.

Pavlovaite, I. (2003). Being European by Joining Europe: Accession and Identity Politics in Lithuania. *Cambridge Review of International Affairs*, 16(2), 239-255.

Runnymede T. (1997). *Islamaphobia: A Challenge For Us All*. London.

Savage, T. M. (2004). Europe and Islam: Crescent Waxing, Cultures Clashing. *The Washington Quarterly*, 27(3), 26.

Sayar, M. K. (2014). *Avrupa Birliği Ülkelerinde İslamofobi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Songülen, İ, Z. ve Çetin, S. (2011). *Avrupa'nın Kendine Dönen Silahı: Dışlayıcılık ve Ayrımcılık*. Ankara: Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) Yayınları, 1-36.

Şahin, K. (2009). *Küreselleşme Tartışmaları Işığında Ulus Devlet*. İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları.

Şen, S. (2004). *Avrupa Birliği'nde Kimlik Sorunu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Vural, H.S. (2005). *Avrupa'da Radikal Sağın Yükselişi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Uzun, N. (2012). *Avrupa'da İslamofobi: İngiltere Örneği*. İstanbul: Pınar Yayınları.

Yeniçeri, Ö. (2011). *Obama, Haçlı Seferleri ve İslam*. Amerika Araştırma Merkezi, 21.yy Türkiye Enstitüsü Yayınları.

Summary

The unipolar hegemonic system substituted the polarized system fallen apart afterwards of collapse of the Cold War needed an opponent to replace the communism ideologically. Prejudice against Islam and Muslim community in Europe raised in the aftermath of September 11 attacks peaked up after Istanbul 2003, Madrid 2004, London 2005 and finally Paris 2015 global terror attacks in Europe; and a new opponent was created by radicalization as a result of their association with worsened economic distress linked with migration crisis. Unstoppable rise of far-right parties which contributed in transformation of prejudice into persistent codes in the continent along this period made European racism over. This new makeup called “Islamophobia” represent a discriminating and alienating connotation by declaring Islam enemy, insulting their prophet and reckoning all Muslims terrorist. It is apparent that this phobia of Islam on the basis of viewing it as religion of violence, by stigmatizing Muslims as terrorist is the latest disease of Europe. Islamophobia is fed by historical, cultural, religious, political and socio-economic origins. Beside the claim that migrants escaping from middle eastern violence to Europe were the main cause of the economic crisis in the continent and that they are the fundamental economic burden on Europe, prejudice and discrimination emerged as a result of perception operation of far-right parties that have gained strength across Europe subject to devastating impact of terror actions in Europe prove that peaceful life has shaken deeply for Muslims and for Turks residing in Europe. The concept of Islam in Europe come to agenda together with conflict, integration problem, discrimination or assimilation instead of concepts of multi-cultural society, tolerance and dialogue. However, Muslims constitute the second largest religion group of the Europe. At this point, it is considered that globalization connecting different geographical parts, cultures and values of the world together was indeed establishing communication and interaction between societies and creating a common cultural ground among human by making similarities and differences apparent. Nevertheless, it is possible to state that the success brought by globalization in integration of world economy was not acquired as much as with bringing various societies and classes under an integrated roof. In globalization process, in spite of standardization and consolidation, differences have become more notable and thus biological, theological and socio-cultural elements have come to prominence. One of the popular thesis attempting to explain globalization process is “Clash of Civilizations” suggested by Samuel Huntington. On the basis of his thesis,

the fundamental fault line of the world lies between Muslims and non-Muslims. Cultural differences deepen conflicts at government level and this fault line between civilizations is the war line of future. Furthermore, Huntington claims that western culture is under threat imposed by non-western subjects (especially Muslims) who live in the west. As the Europeans who are trying to embrace the joint culture to live together owing to the influence of globalization and historical bounds, "the others" occurred during their joint culture creation process have remarkable contribution into Islamophobia. When it is viewed from the constructivist point, valued fed by cultural and historical heritage steer many societies to live together and act under feeling of unity. Undoubtedly, one of the identities created by these values is "European Identity". Freedom of thought founded on antique Greek and Roman Empire provides ground for European Identity established on positive concepts in line with experiences of renaissance, humanism and democracy as well as indirectly for racism and xenophobia. Today, it is witnessed a new era in which racism, historical heritage of Europe, has been evolved into Islamophobia because of both ideological and economic motives; in which and discriminative and exclusivist policies against Muslims have been put in action. In this process, bombings across the Europe stimulate global violence further and Muslims societies were the ones who left to pay the bills of terrorist actions committed in the name of Islam. European far-right parties inviting such perception operation which exhibit Islam as a violent religion and Muslims as terrorists exploit this circumstances.